

Utbildningsutskottets betänkande

1988/89:UbU19

Anslag till utbildning för tekniska yrken

1988/89
UbU19

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen *dels* i proposition 1988/89:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkt D 7. Utbildning för tekniska yrken, *dels* i proposition 1988/89:90 (utbildningsdepartementet) om ingenjörsutbildning jämte motioner.

Propositionerna

Proposition 1988/89:100

Regeringen har under punkt D 7 (s. 180—191) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, den matematisk-naturvetenskapliga linjen om 160 poäng, den 1 juli 1989,

2. att riksdagen bemyndigar regeringen att avveckla textilingenjörs-, biolog-, fysiker- och geovetarlinjerna fr. o. m. budgetåret 1989/90,

3. att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra längden av radiokommunikationslinjen från 60 till 40 poäng,

4. att riksdagen fastställer planeringsramar enligt vad som förordats i propositionen,

5. att riksdagen till Utbildning för tekniska yrken för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 992 522 000 kr.

Proposition 1988/89:90

Regeringen har i proposition 1988/89:90 om ingenjörsutbildning föreslagit

4. att riksdagen till Utbildning för tekniska yrken för budgetåret 1989/90 under åttonde huvudtiteln utöver vad som har föreslagits i prop. 1989/90:100 bil. 10 anvisar ett reservationsanslag om 31 900 000 kr. (delvis).

Propositionens hemställan 1, 2, 3, 4 (delvis), 5 och 10 behandlas i utskottets betänkande 1988/89:UbU30. Hemställan 6, 7, 8 och 9 behandlas i utskottets betänkande 1988/89:UbU15.

1988/89:Ub243 av Anna Wohlin-Andersson och Roland Larsson (båda c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen beslutar att YTH-linjen verkstadstekniker skall förläggas till Norrköping.

1988/89:Ub298 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om flyttning av den flygtekniska utbildningen.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A455.

1988/89:Ub535 av Lars Ernestam och Britta Bjelle (båda fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om förstärkning av den samhällstekniska linjen vid högskolan i Luleå.

1988/89:Ub536 av Birger Andersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en civilingenjörsutbildning — elektroniklinjen (180 p) — vid Högskolan Eskilstuna—Västerås förlagd till Västerås,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om en ny civilingenjörslinje — processteknik — samt att den nya linjen inrättas vid Högskolan Eskilstuna—Västerås förlagd till Västerås.

1988/89:Ub542 av Leif Marklund och Åke Selberg (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildning av miljö- och hälsoskyddsinspektörer i Umeå.

1988/89:Ub562 av Rolf Dahlberg (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utbildningen av lantmätare.

1988/89:Ub567 av Ulla Orring (fp) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en långsiktig plan för utbildning och forskning i miljö- och hälsoskydd i den riktning som framförts i motionen.

1988/89:Ub568 av Ulla Orring (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en fjärde utbildningsort för arkitektutbildning med lokalisering till Umeå.

1988/89:Ub589 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

7. att riksdagen till Utbildning för tekniska yrken för budgetåret 1989/90 anslår 18,77 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om arkitektutbildning i Umeå.

1988/89:Ub593 av Olle Östrand m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att utöka

antalet intagningsplatser vad gäller lantmätarutbildning med förläggning till Gävle.

1988/89: UbU19

1988/89:Ub603 av Iris Mårtensson m. fl. (s) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att UHÄ får i uppdrag att pröva möjligheterna att förlägga delar av KTH:s lantmätarutbildning till högskolan i Gävle—Sandviken.

1988/89:Ub611 av Jan Hyttring och Kjell Ericsson (båda c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av anslag för att kunna fortsätta att anordna tekniskt basår vid högskolan i Karlstad för läsåret 1989/90.

1988/89:Ub616 av Maj-Inger Klingvall och Inge Carlsson (båda s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om linjen för industriell teknik i Norrköping.

1988/89:Ub626 av Hans Lindblad (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lantmäteriutbildning vid högskolan i Gävleborg.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:A437.

1988/89:Ub633 av Ingbritt Irhammar m. fl. (c, mp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att den aviserade översynen av utbildning av personal inom miljöskyddsområdet sker skyndsamt,

2. att riksdagen beslutar om omedelbar utökning av miljö- och hälso-skyddsinspektörsutbildning,

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljö- och hälsoskyddsinspektörsutbildning i Lund,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kompletteringsutbildning inom miljöområdet för andra grupper i samhället.

1988/89:Ub643 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökning av antalet nybörjarplatser på miljö- och hälsoskyddslinjen, det angelägna i att förändra innehållet i utbildningen samt behovet av att ge kvalificerade fortbildningskurser.

1988/89:Ub650 av Karl-Göran Biörsmark och Lola Björkquist (båda fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en omfördelning inom sektorn för tekniska yrken så att linjen för industriell teknik i Norrköping tillförs ytterligare 30 platser fr. o. m. budgetåret 1990/91.

1988/89:Ub669 av Håkan Strömberg m. fl. (s) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motio-

nen anförts om behovet av fortsatt utbyggnad av högskolan i Örebro (delvis). 1988/89:UbU19

1988/89:Ub673 av Ann-Cathrine Haglund m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär en studie av utvecklingen av per capita-resurserna inom grundutbildningen inom teknisk sektor samt att regeringen återkommer med förslag med anledning av den utförda analysen.

1988/89:Ub679 av Birgitta Rydle m. fl. (m) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om inrättande av datavetenskaplig linje vid Stockholms universitet.

1988/89:Ub690 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om att utöka och förlägga lantmäteriutbildning till högskolan i Gävle—Sandviken.

1988/89:Ub712 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

4. att riksdagen under anslaget D 7. Utbildning för tekniska yrken anslår 20 milj. kr. utöver vad regeringen har föreslagit.

1988/89:Ub728 av Larz Johansson m. fl. (c) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

7. att riksdagen avvisar regeringens förslag om neddragning av anslagen till utbildningarna för tekniska yrken, vårdyrken och undervisningsyrken med 2 % (delvis),

8. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om inrättande av arkitektutbildning i Luleå med 30 platser,

9. att riksdagen beslutar att till D 7. Utbildning för tekniska yrken anvisa 1 012 286 000 kr. varvid förhöjningen används dels för att förstärka resurserna för tekniskt basår med 1 362 000 kr., dels för att återställa den tvåprocentiga nedskärningen med 18 402 000 kr.

1988/89:Ub734 av Britta Bjelle och Per-Ola Eriksson (fp, c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett uppdrag till UHÄ i enlighet med innehållet i motionen.

1988/89:Ub824 av Inger Schörling m. fl. (mp) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om miljö- och hälsoskyddslinjen.

1988/89:Ub827 av Marianne Stålberg m. fl. (s) vari — såvitt nu är i fråga — yrkas

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ingenjörsutbildning på mellannivå vid högskolan i Östersund samt journalist- och arkitektutbildning i Mellannorrland (delvis).

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ett ökat antal utbildningsplatser för miljö- och hälsoskyddsinspektörer.

Motiveringen återfinns i motion 1988/89:T251.

Utskottet

Tekniskt basår

För att öka rekryteringsbasen för högre teknisk och naturvetenskaplig utbildning anordnas ett s. k. *tekniskt basår* för studerande från gymnasieskolans treåriga samhällsvetenskapliga och ekonomiska linjer. Denna utbildning, som ger behörighet för teknisk och naturvetenskaplig högskoleutbildning, startade vid högskolan i Luleå år 1973 med ett halvt års studier och har sedan år 1977 bedrivits som en ettårig förberedande utbildning till maskintekniklinjen, senare även till dataingenjörslinjen. Sedan något år ges en liknande utbildning i anslutning till dataingenjörslinjen vid högskolan i Gävle—Sandviken. I föregående års budgetproposition (prop. 1987/88:100 bil. 10 s. 241) beräknades 700 000 kr. för ytterligare studerandegrupper. Dessa medel som ställdes till regeringens disposition har sedermera fördelats till högskolorna i Kalmar och Karlstad.

I två motioner, nämligen motionerna 1988/89:Ub728 (c) yrkande 9 delvis och 1988/89:Ub611 (c) yrkande 4, begärs att ytterligare 1 362 000 kr. skall avsättas för två nya studerandegrupper i enlighet med universitets- och högskoleämbetets (UHÄ:s) anslagsframställning. I den senare motionen begärs också att högskolan i Karlstad tilldelas medel för att anordna tekniskt basår även läsåret 1989/90.

Utskottet konstaterar vad gäller medelstilldelningen till högskolan i Karlstad att de medel som för budgetåret 1988/89 beräknades för tekniskt basår, bl. a. vid högskolan i Karlstad, i årets budgetproposition har räknats upp till 713 000 kr. Enligt vad utskottet inhämtat kan högskolan i Karlstad räkna med att få anordna basåret även budgetåret 1989/90. Motion 1988/89:Ub611 yrkande 4 får därmed anses vara tillgodosett i denna del.

Enligt vad utskottet erfarit har en särskild utredare i februari 1989 slutfört ett utredningsuppdrag åt utbildningsdepartementet och publicerat en rapport med titeln Gymnasieskolans lilla ram — en översyn av studieorganisationen. I denna rapport föreslås bl. a. att all kompletteringsutbildning av gymnasiestudier för behörighet till olika högskoleutbildningar skall ske inom ramen för den kommunala vuxenutbildningen. I avvaktan på ställningstagande till översynens förslag anser utskottet att medel inte nu bör anvisas till ytterligare studerandegrupper inom det tekniska basåret. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionerna 1988/89:Ub611 yrkande 4 och 1988/89:Ub728 yrkande 9 delvis.

Fyra motioner tar upp frågan om ökning av *planeringsramarna för arkitektlinjen* mot bakgrund av UHÄ:s förslag att öka med 40 platser på de högskoleenheter som redan har utbildningen. I motion 1988/89:Ub589 (vpk) yrkande 8 föreslås att antalet nybörjarplatser ökas med 30 redan budgetåret 1989/90 och att denna utökning bör *lokaliseras* till universitetet i Umeå. Även i motion 1988/89:Ub568 (fp) föreslås Umeå som en lämplig lokaliseringsort för en ny arkitektutbildning. Två motioner föreslår andra högskolor i Norrland för en utökning av arkitektutbildningen. I motion 1988/89:Ub728 (c) yrkande 8 föreslås högskolan i Luleå, medan högskolan i Östersund föreslås i motion 1988/89:Ub827 (s) yrkande 5 delvis.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet att beslut om den framtida dimensioneringen av arkitektutbildningen är avhängigt av de övergripande bedömningar av dimensioneringar av grundutbildningen inom högskolan som måste göras inför 1990-talet. Utskottet konstaterar härutöver att det inte torde vara möjligt att i enlighet med motionärernas förslag starta en ny arkitektutbildning med 30 nybörjarplatser på någon ort för 370 000 kr., dvs. ca 12 000 kr. per årsstudieplats. Den genomsnittliga kostnaden vid befintliga utbildningar uppgick enligt UHÄ:s verksamhetsberättelse för högskolan budgetåret 1986/87 till ca 45 000 kr. per årsstudieplats. UHÄ:s medelsberäkningar i anslagsframställningen avsåg marginella utökningar av befintliga utbildningar. Härtill kommer att en ny utbildning ställer krav på lämpliga lokaler och resurser för utrustning. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub589 yrkande 8, 1988/89:Ub728 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5 delvis.

Slutligen föreslår utskottet att riksdagen faställer planeringsramar för arkitektlinjen i enlighet med vad som föreslagits i budgetpropositionen.

I fem motioner argumenteras för en utökning av *lantmäterilinen*, som för närvarande bara finns vid tekniska högskolan i Stockholm. I samtliga motioner — 1988/89:Ub562 (m), 1988/89:Ub593 (s), 1988/89:Ub603 (s) yrkande 4, 1988/89:Ub626 (fp) yrkande 2 och 1988/89:Ub690 (vpk) — hävdas, med hänvisning till lantmäteriverket, centralnämnden för fastighetsdata och statens institut för byggnadsforskning, att högskolan i Gävle—Sandviken skulle vara en lämplig plats för en sådan utökning.

Utskottet konstaterar att något förslag om utökning av lantmäterilinen inte förts fram av vare sig UHÄ eller tekniska högskolan i Stockholm, varför motionerna 1988/89:Ub562, 1988/89:Ub593, 1988/89:Ub603 yrkande 4, 1988/89:Ub626 yrkande 2 och 1988/89:Ub690 avstyrks.

I motion 1988/89:Ub536 (c) hävdas att fullständig teknisk högskoleutbildning saknas i Västmanlands län, vilket försvårar nödvändig rekrytering av högutbildade tekniker. Motionären föreslår därför att *civilingenjörsutbildningar* skall förläggas till *högskolan i Eskilstuna—Västerås*. I yrkande 1 föreslås att elektroniklinjen i sin helhet skall förläggas till Västerås. Enligt yrkande 2 bör riksdagen begära förslag om en ny civilingenjörsutbildning med inriktning mot processteknik och att linjen inrättas vid högskolan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

UHÄ anger i anslagsframställningen för 1989/90 att man inte vill tillstyrka en lokalisering av fullständig civilingenjörsutbildning utanför de orter som har teknisk fakultet. Vidare anser UHÄ att uppbyggnaden av den nya ingenjörsutbildningen (jfr prop. 1988/89:90, bet. 1988/89:UbU30) är en arbetsuppgift som torde komma att ta i anspråk merparten av de aktuella högskoleenheternas planerings- och utvecklingsinsatser under de närmaste åren. Utskottet instämmer i UHÄ:s bedömningar. Riksdagen bör således avslå motion 1988/89:Ub536.

I motion 1988/89:Ub298 (fp) yrkande 1 hävdas att den *flygtekniska utbildningen* bör *flyttas* från tekniska högskolan i Stockholm till universitetet i Linköping.

Utskottet erinrar om att den flygtekniska utbildningen ingår i farkosttekniklinjen som bara finns vid tekniska högskolan i Stockholm. Något förslag om flyttning av den flygtekniska utbildningen har inte förts fram av UHÄ. Utskottet anser att motion 1988/89:Ub298 yrkande 1 bör avslås av riksdagen.

Två motioner berör *samhällsbyggnadstekniklinjen vid högskolan i Luleå*. I motion 1988/89:Ub535 (fp) yrkande 2 hävdas att utbildningen behöver förstärkas, medan det i motion 1988/89:Ub734 (fp) föreslås att ett miljötekniskt centrum bör skapas i Luleå. Motionärerna, som anser att högskolan har unika förutsättningar för att kombinera kunskaper om inre och yttre miljöfrågor genom den industriella arbetsmiljölinjen och den samhällsbyggnadstekniska linjen, föreslår att UHÄ skall få i uppdrag att utreda frågan om ett sådant miljötekniskt centrum.

Riksdagen har tidigare detta riksmöte behandlat ett liknande motionsyrkande om förstärkningar till samhällsbyggnadstekniklinjen (bet. 1988/89:UbU5, rskr. 1988/89:41). Med hänvisning till utbildningsutskottets betänkande (s. 16–17) föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub535 yrkande 2.

När det gäller inrättande av ett miljötekniskt centrum vid högskolan i Luleå är detta en intern fråga för högskolan i Luleå som vare sig riksdagen eller UHÄ skall eller behöver ta ställning till. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1988/89:Ub734.

Matematisk-naturvetenskapliga utbildningar m. m.

I budgetpropositionen föreslås att en ny utbildningslinje, *den matematisk-naturvetenskapliga linjen* om 160 poäng, inrättas den 1 juli 1989 vid universiteten i Stockholm, Uppsala, Linköping, Lund, Göteborg och Umeå (jfr prop. 1987/88:100 bil. 10 s. 230 ff, UbU 1987/88:22 s. 7, rskr. 1987/88:207).

UHÄ har som mål för den nya utbildningslinjen angivit att utbildningen skall syfta till att inom landet utveckla och uppehålla naturvetenskapligt grundad kunskap och kompetens. Utbildningen skall ge beredskap att kunskapsmässigt möta det utvecklade samhällets snabba vetenskapliga och tekniska förändringar. Linjen är till innehåll och organisation så

planerad att den studerande, efter genomgången utbildning och något års yrkeserfarenhet, förväntas äga utbildningsmässiga förutsättningar att inom sitt området självständigt utveckla och värdera ny kunskap. Föredragande statsrådet ansluter sig i huvudsak till UHÄ:s beskrivning av målen.

Utskottet tillstyrker att regeringen bemyndigas att inrätta en ny allmän utbildningslinje, den matematisk-naturvetenskapliga linjen om 160 poäng, den 1 juli 1989 i enlighet med förslaget i propositionen.

Samtidigt som den nya matematisk-naturvetenskapliga linjen inrättas bör antagningen till *biolog-, fysiker- och geovetarlinjerna* upphöra, och i propositionen föreslås att linjerna *avvecklas*. Antagning till matematikerlinjen och kemistlinjen föreslås budgetåret 1989/90 endast ske vid högskolorna i Växjö resp. i Sundsvall – Härnösand.

Vidare föreslås i budgetpropositionen (bil. 10 s. 190) att *textilingenjörslinjen* om 80 poäng vid Chalmers tekniska högskola *avvecklas*, vilket innebär att de tvååriga textiltkniska utbildningarna koncentreras till högskolan i Borås.

Utskottet har inga invändningar mot regeringens förslag att avveckla biolog-, fysiker-, geovetar- och textilingenjörslinjerna fr. o. m. budgetåret 1989/90.

I motion 1988/89:Ub679 (m) yrkande 1 föreslås att den *datavetenskapliga linjen* snarast bör inrättas *vid universitetet i Stockholm* med hänsyn till de stora behov av högskoleutbildade inom dataområdet som enligt motionärerna finns i Stockholmsregionen.

Enligt vad utskottet inhämtat har en arbetsgrupp inom UHÄ just lämnat en rapport med titeln *Datautbildning inför 90-talet* (UHÄ-rapport 1989:2). De förslag som lämnas i den rapporten kommer att beaktas av UHÄ i anslagsframställningen för kommande treårsperiod. Utskottet anser att den samlade bedömning som därmed kommer att göras av datautbildningarna inom teknisk sektor inte bör föregripas, varför motion 1988/89:Ub679 yrkande 1 avstyrks.

Övrig teknisk utbildning

I motion 1988/89:Ub669 (s) delvis föreslås en utökning av antalet nybörjarplatser på driftteknikerlinjen från 30 till 60 platser vid högskolan i Örebro.

Utskottet konstaterar att UHÄ inte förslagit någon utökning av antalet nybörjarplatser på driftteknikerlinjen. Utskottet föreslår att riksdagen med avslag på motion 1988/89:Ub669 delvis faställer *planeringsramar för driftteknikerlinjen* i enlighet med vad som föreslagits i budgetpropositionen.

Tre motioner berör yrkesteknisk utbildning (YTH) i Norrköping. I motionerna 1988/89:Ub243 (c) yrkande 1, 1988/89:Ub616 (s) och 1988/89:Ub650 (fp) begärs en utökning med 30 platser på industriella tekniklinjen med inriktning mot verkstadsteknik. I Norrköping finns redan 30 platser med inriktning mot elektronikproduktion.

Utskottet konstaterar att förslaget att utöka YTH-utbildningen i Norrköping visserligen har förts fram i UHÄ:s anslagsframställning, men inte bland de högst prioriterade förslagen. Utskottet anser att det inte finns utrymme för en utökning av *planeringsramarna för yrkesteknisk högskoleutbildning* budgetåret 1989/90, varför motionerna 1988/89:Ub243 yrkande 1, 1988/89:Ub616 och 1988/89:Ub650 avstyrks. Utskottet föreslår således att riksdagen fastställer planeringsramar för de yrkestekniska linjerna i enlighet med vad som föreslagits i budgetpropositionen.

I budgetpropositionen föreslås (bil. 10 s. 190) att *radiokommunikationslinjen* förkortas från nuvarande 60 till 40 poäng, då linjen i framtiden enbart kommer att utbilda personal för tjänst i land.

Utskottet föreslår att riksdagen ger regeringen det i budgetpropositionen begärda bemyndigandet.

En översyn av *miljö- och hälsoskyddsutbildningar* aviseras i budgetpropositionen (bil. 10 s. 190), då behovet av personal inom kommuner, statliga myndigheter och näringsliv har ökat kraftigt. Översynen skall avse dels dimensionering, innehåll och organisation av miljö- och hälsoskyddslinjen, dels behovet av fort- och vidareutbildning inom miljöområdet för olika grupper i yrkeslivet.

Miljö- och hälsoskyddslinjen finns sedan drygt tio år vid universitetet i Umeå, där 30 studerande antas varje termin.

Flera motioner rör den aviserade översynen. I motion 1988/89:Ub633 (c,mp) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande av riksdagen att översynen skall ske skyndsamt. I yrkande 2 i samma motion begärs en omedelbar utökning av planeringsramen för miljö- och hälsoskyddslinjen, och i yrkande 3 föreslås att denna utökning förläggs till universitetet i Lund. I motion 1988/89:Ub824 (mp) yrkande 13 begärs en utökning av linjen på ytterligare orter till budgetåret 1990/91. Ett ökat antal utbildningsplatser krävs också i motion 1988/89:Jo959 (fp) yrkande 4 dock utan närmare specificering. I tre motioner, nämligen 1988/89:Ub542 (s), 1988/89:Ub567 (fp) och 1988/89:Ub643 (fp), begärs förslag om utökning och förstärkning av utbildning och forskning inom miljö- och hälsoskyddsområdet vid universitetet i Umeå. I de båda först nämnda motionerna föreslås, liksom i yrkande 4 i motion 1988/89:Ub633, kompletteringsutbildning av biologer, kemister och geovetare till miljö- och hälsoskyddsinspektörer.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att olika åtgärder vidtas för att snabbt öka tillgången på välutbildad personal inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Enligt vad utskottet erfarit har regeringen nyligen uppdragit åt UHÄ att göra den aviserade översynen. Inom ramen för detta översynsarbete har UHÄ fått i uppdrag att föreslå kompletteringsutbildning för personer med tidigare biologisk, kemisk, geovetenskaplig eller annan naturvetenskaplig eller teknisk utbildning. Denna fråga skall ges förtur i utredningsarbetet. Frågan om lokalisering av en utökning av miljö- och hälsoskyddslinjen skall också prövas i sammanhanget.

Utskottet anser att den nu påbörjade översynen bör göras innan beslut fattas om utökning av utbildningen m. m. Utskottet utgår från att översynen kommer att ske snabbt.

Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub542, 1988/89:Ub567, 1988/89:Ub633, 1988/89:Ub643, 1988/89:Ub824 yrkande 13 och 1988/89:Jo959 yrkande 4 samt fastställer planeringsram för miljö- och hälsoskyddslinjen i enlighet med vad som föreslagits i budgetpropositionen.

Planeringsramar i övrigt

Utskottet tillstyrker förordade planeringsramar i övrigt och föreslår att riksdagen fastställer dem i enlighet med förslaget i propositionen.

Anslag till utbildningar inom sektorn för tekniska yrken

I budgetpropositionen (bil. 10 s. 191) beräknas anslaget D 7. *Utbildning för tekniska yrken* till 992 522 000 kr. Därvid har dels tagits hänsyn till den minskning om 7 420 000 kr. som gjordes under anslaget för budgetåret 1988/89 till följd av tillämpningen av den s.k. utgiftsramen, dels föreslagits att ett belopp om 18 402 000 kr., motsvarande 2 % av anslaget, frigörs för förstärkningar av andra sektorer genom att utbildningarna inom denna sektor effektiviseras.

Tre motioner motsätter sig den sist nämnda besparingen och föreslår att anslaget tillförs motsvarande belopp. I motion 1988/89:Ub728 (c) avvisas principen om minskning av anslaget med 2% (yrkande 7 delvis), och i yrkande 9 delvis föreslås att anslaget räknas upp med 18 402 000 kr. I motion 1988/89:Ub589 (vpk) yrkande 7 delvis föreslås en uppräknings med 18,4 milj. kr., medan 20 milj. kr. föreslås i motion 1988/89:712 (fp) yrkande 4.

Utskottet anser att anslaget bör tillföras 19 milj. kr. utöver vad regeringen föreslagit som generell förstärkning för utbildningarna inom sektorn.

I två av de nyss nämnda motionerna finns förslag om uppräknings av anslaget för sådana ändamål som utskottet tidigare behandlat i detta betänkande. I motion 1988/89:Ub728 (c) yrkande 9 delvis föreslås således 1 362 000 kr. för tekniskt basår och i motion 1988/89:Ub589 (vpk) yrkande 7 delvis föreslås 370 000 kr. för en utökning av arkitektutbildningen.

I det betänkande (bet. 1988/89:UbU30) som behandlar den nya ingenjörsutbildningen har utskottet tillstyrkt det ökade medelsbehov för försöksverksamheten om 31 900 000 kr. som beräknats i proposition 1988/89:90. Detta belopp bör således tillföras anslaget.

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anförts föreslår således utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av (992 522 000 kr. + 19 000 000 kr. + 31 900 000 kr. =) 1 043 422 000 kr.

I motion 1988/89:Ub673 (m) yrkande 1 begärs med hänvisning till den föreslagna besparingen om 2 % att regeringen skall göra en *studie av perve-*

pitatilldelningens utveckling för grundutbildningen inom teknisk sektor och återkomma till riksdagen i nästa budgetproposition med anledning av den utförda analysen.

1988/89:UbU19

Utskottet anser att det inte nu finns någon anledning att göra den av motionärerna begärda studien. Motion 1988/89:Ub673 yrkande 1 bör således avslås av riksdagen.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *tekniskt basår*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub611 yrkande 4 och 1988/89:Ub728 yrkande 9 delvis,

2. beträffande *planeringsramar m. m. för arkitektlinjen*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub589 yrkande 8, 1988/89:Ub728 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5 delvis och fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89:100,

3. beträffande *lantmäterilinen*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub562, 1988/89:Ub593, 1988/89:Ub603 yrkande 4, 1988/89:Ub626 yrkande 2 och 1988/89:Ub690,

4. beträffande *civilingenjörsutbildningar vid högskolan i Eskilstuna – Västerås*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub536,

5. beträffande *flyttning av den flygtekniska utbildningen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub298 yrkande 1,

6. beträffande *samhällsbyggnadstekniklinjen m. m. vid högskolan i Luleå*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub535 yrkande 2 och 1988/89:Ub734,

7. beträffande *matematisk-naturvetenskapliga linjen*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en allmän utbildningslinje, den matematisk-naturvetenskapliga linjen om 160 poäng, den 1 juli 1989 i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89:100,

8. beträffande *avveckling av vissa allmänna utbildningslinjer*

att riksdagen bemyndigar regeringen att avveckla textilingenjör-, biolog-, fysiker- och geovetarlinjerna fr. o. m. budgetåret 1989/90 i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89:100,

9. beträffande *datavetenskaplig linje vid universitetet i Stockholm*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub679 yrkande 1,

10. beträffande *planeringsramar för driftteknikerlinjen*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub669 delvis och fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89:100,

11. beträffande *planeringsramar för yrkestekniska linjer*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub243 yrkande 1,

1988/89:Ub616 och 1988/89:Ub650 samt fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89: 100,

1988/89: UbU19

12. beträffande *radiokommunikationslinjen*

att riksdagen bemyndigar regeringen att ändra längden av radiokommunikationslinjen från 60 till 40 poäng i enlighet med vad som föreslagits i proposition 1988/89: 100,

13. beträffande *miljö- och hälsoskyddsutbildningar*

att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub542, 1988/89:Ub567, 1988/89:Ub633, 1988/89:Ub643, 1988/89:Ub824 yrkande 13 och 1988/89:Jo959 yrkande 4 samt fastställer planeringsram för miljö- och hälsoskyddslinjen i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89: 100,

14. beträffande *planeringsramar i övrigt*

att riksdagen fastställer planeringsramar i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89: 100,

15. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89: Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 1 043 422 000 kr.,

16. beträffande *studie av percapitatilldelningens utveckling*

att riksdagen avslår motion 1988/89:Ub673 yrkande 1.

Stockholm den 2 maj 1989

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson (c), Björn Samuelson (vpk), Eva Goës (mp) och Ewa Hedkvist Petersen (s).

Reservationer

1. Tekniskt basår (mom. 1)

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar med "Enligt vad" och slutar med "yrkande 9 delvis" bort ha följande lydelse:

Rekryteringen till teknisk och naturvetenskaplig högskoleutbildning

kommer att bli ett allt större problem under 1990-talet om inte speciella åtgärder vidtas. De hittillsvarande erfarenheterna av det tekniska basåret har varit mycket goda, bl. a. har många flickor kunnat rekryteras till teknisk utbildning. Utskottet anser därför att de av motionärerna begärda medlen, 1 362 000 kr., bör anvisas under anslaget för att göra det möjligt att – i enlighet med UHÄ:s förslag – starta ytterligare två grupper om 30 studerande vid universitetet i Linköping och högskolan i Sundsvall–Härnösand. Vad utskottet anfört om tekniskt basår bör riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub728 yrkande 9 delvis och med anledning av motion 1988/89:Ub611 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. *beträffande tekniskt basår*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub728 yrkande 9 delvis och med anledning av motion 1988/89:Ub611 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

2. Planeringsramar m. m. för arkitektlinjen (mom. 2)

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "yrkande 5 delvis" bort ha följande lydelse:

Bristen på arkitekter är för närvarande mycket stor och bedöms vara långsiktigt bestående, vilket UHÄ har uppmärksammat genom att föreslå en ökning av befintliga utbildningar. Svårigheterna att rekrytera arkitekter utanför storstadsområdena är emellertid särskilt besvärande, varför Sveriges Arkitekters Riksförbund (SAR) och Arkitektförbundet (AF) föreslagit en fjärde utbildningsort i Norrland.

Utskottet anser att högskolan i Luleå är den lämpligaste orten. Regeringen bör återkomma i nästa budgetproposition med förslag om inrättande av arkitektlinjen vid högskolan i Luleå med minst 30 nybörjarplatser. Förslaget bör innefatta en studie av lokal- och utrustningskonsekvenserna. Vad utskottet anfört om framtida utökning av arkitektutbildningen bör riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub728 yrkande 8 och med anledning av motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub589 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5, delvis, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. *beträffande planeringsramar m. m. för arkitektlinjen*

att riksdagen *dels* faställer planeringsramar för arkitektlinjen i enlighet med vad som föreslagits i proposition 1988/89:100, *dels* med bifall till motion 1988/89:Ub728 yrkande 8 och med anledning av motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub589 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5, delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om framtida utökning av arkitektutbildningen,

3. Planeringsramar m. m. för arkitektlinjen (mom. 2)

1988/89: UbU19

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "i budgetpropositionen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att en omedelbar utökning av arkitektutbildningen är motiverad med hänsyn till den av UHÄ vitsordade bristen på arkitekter som bedöms vara långsiktigt bestående. Svårigheterna att rekrytera arkitekter utanför storstadsområdena är emellertid särskilt besvärande, varför Sveriges Arkitekters Riksförbund (SAR) och Arkitektförbundet (AF) föreslagit en fjärde utbildningsort i Norrland.

Utskottet anser att universitetet i Umeå är den lämpligaste orten bl. a. med hänsyn till den designutbildning som kommer att starta där hösten 1989. Utskottet anser att arkitektlinjen bör inrättas med 30 nybörjarplatser vid universitetet i Umeå redan budgetåret 1989/90. Riksdagen bör med bifall till motion 1988/89:Ub589 yrkande 8 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub728 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5, delvis, fastställa planeringsramar för arkitektlinjen i enlighet med vad utskottet förordat.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *planeringsramar m. m. för arkitektlinjen*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub589 yrkande 8 och med anledning av proposition 1988/89:100 samt motionerna 1988/89:Ub568, 1988/89:Ub728 yrkande 8 och 1988/89:Ub827 yrkande 5, delvis, fastställer planeringsramar för arkitektlinjen i enlighet med vad utskottet förordat,

4. Anslagsbeloppet (mom. 15)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Larz Johansson och Marianne Andersson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "1 043 422 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört förslår således utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av (992 522 000 kr. + 19 000 000 kr. + 1 362 000 kr. + 31 900 000 kr. =) 1 044 784 000 kr.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1988/89: UbU19

15. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 1 044 784 000 kr.,

5. Anslagsbeloppet (mom. 15)

Under förutsättning av bifall till reservation 3

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar med "Med hänvisning" och slutar med "1 043 422 000 kr." bort ha följande lydelse:

Med hänvisning till vad utskottet tidigare anfört förslår således utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av (992 522 000 kr. + 19 000 000 kr. + 370 000 kr. + 31 900 000 kr. =) 1 043 792 000 kr.

dels att moment 15 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

15. beträffande *anslagsbeloppet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:90 samt med anledning av proposition 1988/89:100 och motionerna 1988/89:Ub589 yrkande 7, 1988/89:Ub712 yrkande 4 samt 1988/89:Ub728 yrkandena 7 och 9, båda delvis, till *Utbildning för tekniska yrken* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 1 043 792 000 kr.,

6. Studie av percapitatilldelningens utveckling (mom. 16)

Ann-Cathrine Haglund, Göran Allmér och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "av riksdagen" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående förordat en återföring av det belopp som regeringen föreslog skulle sparas på anslaget för tekniska utbildningar under budgetåret 1989/90. Utskottet anser emellertid att det trots detta skulle vara värdefullt att få den av motionärerna begärda studien utförd. Förträdare för de tekniska högskolorna har t. ex. hävdad att percapitatilldelningen kraftigt minskat sedan budgetåret 1982/83. Riksdagen bör således med bifall till motion 1988/89:Ub673 yrkande 1 som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om en studie av percapitatilldelningen till tekniska utbildningar.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande
lydelse:

1988/89: UbU19

16. beträffande *studie av percapitatilldelningens utveckling*
att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub673 yrkande I som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.